

obsah

Předmluva k českému vydání ..... s. 9

Předmluva ..... s. 15

Uspořádání knihy ..... s. 15

Náš přístup: analýza celého filmu ..... s. 16

Oddíly knihy ..... s. 17

Úpravy v devátém vydání ..... s. 18

Doplňující instruktážní materiály ..... s. 18

Poděkování ..... s. 19

část I

Filmové umění a natáčení filmu

kapitola 1

Film jako umění:

Tvořivost, technika a byznys

Umělecká rozhodování při natáčení filmu ..... s. 24

Jak vidět v noci: umělecké volby při natáčení filmu *Collateral* ..... s. 25

Filmová technika ..... s. 29

Stroje iluzí ..... s. 30

Přístroje využívající filmový materiál ..... s. 30

Přístroje využívající digitální média ..... s. 34

Natáčení filmu: filmová produkce ..... s. 37

Literární příprava a plán financování ..... s. 38

Období přípravných prací ..... s. 39

Období natáčení ..... s. 40

Dokončovací práce ..... s. 44

Zblízka: Některé pojmy a profese ve filmové produkci ..... s. 46

Umělecké důsledky výroby filmu ..... s. 50

Mody produkce ..... s. 51

Studiové produkce ..... s. 51

Exploatační filmy, nezávislé produkce a „vyrob si sám“ (DIY) ..... s. 52

Skrmné produkce ..... s. 53

Umělecké důsledky jednotlivých modů produkce ..... s. 56

Jak dostat film k publiku: distribuce a uvádění filmů ..... s. 57

Distribuce: centrum moci ..... s. 58

Veřejné a neveřejné uvádění filmů ..... s. 63

Ostatní trhy: filmy mimo prostor kina ..... s. 65

Umělecké důsledky distribuce a uvádění filmů ..... s. 68

Shrnutí ..... s. 74

Kam dál ..... s. 74

část II

Filmová forma

kapitola 2

Důležitost filmové formy

Pojetí formy ve filmu ..... s. 85

Forma jako systém ..... s. 85

„Forma“ versus „obsah“ ..... s. 86

Formální očekávání ..... s. 87

Konvence a zkušenost ..... s. 89

Forma a pocity ..... s. 90

Forma a význam ..... s. 92

Hodnocení ..... s. 95

Principy filmové formy ..... s. 96

Funkce ..... s. 97

Zblízka: Jak rozpoznat jednotlivé vzorce ..... s. 98

Podobnost a opakování ..... s. 100

Odlíšnost a variace ..... s. 102

Vývoj ..... s. 103

Soudržnost a nesoudržnost ..... s. 105

Shrnutí ..... s. 107

Kam dál ..... s. 107

kapitola 3

Vyprávění jako formální systém

Principy výstavby vyprávění ..... s. 111

Co je to vyprávění? ..... s. 111

Syžet a fabule ..... s. 113

Příčina a následek ..... s. 116

Čas ..... s. 118

Zblízka: Jak si pohrát s časem fabule ..... s. 120

Prostor ..... s. 123

Úvody, závěry a vývojové vzorce ..... s. 124

Narace: tok informací o fabuli ..... s. 126

Rozsah informací ..... s. 127

Hloubka informací ..... s. 129

Zblízka: Když se zhasne, narace začíná ..... s. 132

Vyprávěč ..... s. 135

Shrnutí narace ..... s. 136
Klasický hollywoodský film ..... s. 138
Narativní forma ve filmu *Občan Kane* ..... s. 140
Očekávání spjatá s vyprávěním
v *Občanu Kaneovi* ..... s. 140
Syžet a fabule *Občana Kanea* ..... s. 141
Kausalita v *Občanu Kaneovi* ..... s. 143
Čas v *Občanu Kaneovi* ..... s. 143
Motivace v *Občanu Kaneovi* ..... s. 146
Paralelismus *Občana Kanea* ..... s. 147
Vývojové vzorce v syžetu
Občana Kanea ..... s. 148
Narace v *Občanu Kaneovi* ..... s. 149
Shrnutí ..... s. 152
Kam dál ..... s. 152

část III

Filmový styl

kapitola 4

Záběr: Mizanscéna

Co je to mizanscéna? ..... s. 159
Realismus ..... s. 159
Síla mizanscény ..... s. 160
Aspekty mizanscény ..... s. 162
Prostředí ..... s. 162
Kostým a maska ..... s. 166
Osvětlování ..... s. 172
Inscenování: pohyb a výkon ..... s. 180
Zblízka: Vybava filmového herce ..... s. 184
Jak to všechno dáme dohromady:
mizanscéna v čase a prostoru ..... s. 190
Prostor ..... s. 194
Čas ..... s. 204
Narativní funkce mizanscény ve filmu
Frigo, oběť krvavé msty ..... s. 208
Shrnutí ..... s. 216
Kam dál ..... s. 216

kapitola 5

Záběr: Kamera

Fotografický obraz ..... s. 223
Tonální rozsah ..... s. 223
Rychlost pohybu ..... s. 226
Perspektiva ..... s. 229

Zblízka: Od monster k běžné realitě: CGI
v trilogii *Pán prstenů* ..... s. 240
Rámování ..... s. 242
Formát a tvar rámu ..... s. 244
Obrazový a mimoobrazový prostor ..... s. 248
Úhel, rovina, výška a velikost
rámování ..... s. 250
Pohyblivý rám ..... s. 258
Délka trvání obrazu: dlouhý záběr ..... s. 274
Funkce extrémně dlouhého záběru ..... s. 275
Dlouhý záběr a pohyblivý rám ..... s. 278
Shrnutí ..... s. 282
Kam dál ..... s. 282

kapitola 6

Vztahy mezi záběry: Střih

Co je to střih? ..... s. 289
Dimenze filmového střihu ..... s. 292
Kompoziční vztahy mezi záběrem A
a záběrem B ..... s. 292
Rytmické vztahy mezi záběrem A
a záběrem B ..... s. 298
Prostorové vztahy mezi záběrem A
a záběrem B ..... s. 299
Časové vztahy mezi záběrem A
a záběrem B ..... s. 300
Kontinuální střihová skladba ..... s. 304
Prostorová kontinuita: pravidlo osy ..... s. 304
Kontinuální střihová skladba ve filmu
Maltézský sokol ..... s. 308
Kontinuální střihová skladba: finesy ..... s. 314
Další finesy: překročení osy akce ..... s. 318
Příčný střih (křížový střih a paralelní
montáž) ..... s. 318
Časová kontinuita: pořádek, frekvence
a trvání ..... s. 322
Zblízka: zesílená kontinuita: *L.A. – přísně tajně*
a současné střihové postupy ..... s. 324
Alternativy ke kontinuální střihové
skladbě ..... s. 328
Kompoziční a rytmické možnosti ..... s. 328
Prostorová a časová diskontinuita ..... s. 330
Funkce diskontinuální střihové skladby:
Deset dní, které otřásl světem ..... s. 336
Shrnutí ..... s. 341
Kam dál ..... s. 341

kapitola 7 Zvuk ve filmu

- Síla zvuku ..... s. 347
- Základy filmového zvuku ..... s. 350
- Vlastnosti vnímání zvuku ..... s. 350
- Výběr, úprava a kombinace ..... s. 352
- Dimenze filmového zvuku ..... s. 359
- Rytmus ..... s. 360
- Věrnost ..... s. 362
- Prostor ..... s. 363
- Zblízka: Mimoobrazový zvuk a optický
hlediskový záběr: Předávka peněz ve filmu
Jackie Brownová ..... s. 366
- Čas ..... s. 375
- Funkce filmového zvuku:
Dokonalý trik ..... s. 380
- Přenesení lidí ..... s. 381
- Za zvuků kouzel ..... s. 382
- Vizuální a auditivní ozvěny ..... s. 383
- Dva deníky ..... s. 384
- Naznačení tajemství ..... s. 386
- Úvod filmu ..... s. 387
- Shrnutí ..... s. 390
- Kam dál ..... s. 390

kapitola 8 Shrnutí: Styl jako formální systém

- Pojetí stylu ..... s. 397
- Filmař a styl ..... s. 397
- Divák a styl ..... s. 398
- Jak analyzovat filmový styl ..... s. 399
- První krok: určit organizační
strukturu ..... s. 399
- Druhý krok: určit charakteristický
postup ..... s. 399
- Třetí krok: vypracovat vzorce
postupů ..... s. 400
- Zblízka: Filmový styl ve filmu
Ani stín podezření ..... s. 402
- Čtvrtý krok: navrhnout funkce
charakteristických postupů a vzorce,
kteřé je vytvářejí ..... s. 406
- Styl ve filmu *Občan Kane* ..... s. 407
- Shrnutí ..... s. 418
- Kam dál ..... s. 418

část IV Typy filmů

kapitola 9 Filmové žánry

- Jak porozumět žánru ..... s. 423
- Definice žánru ..... s. 423
- Jak analyzovat žánr ..... s. 425
- Dějiny žánru ..... s. 426
- Zblízka: Současný žánr: kriminální
thriller ..... s. 428
- Společenské funkce žánrů ..... s. 433
- Tři žánry ..... s. 434
- Western ..... s. 434
- Horor ..... s. 436
- Muzikál ..... s. 440
- Shrnutí ..... s. 445
- Kam dál ..... s. 445

kapitola 10 Dokumentární, experimentální a animované filmy

- Dokumentární film ..... s. 449
- Co to znamená dokumentární film? ..... s. 449
- Typy dokumentárního filmu ..... s. 450
- Hranice mezi dokumentárním a fikčním
filmem ..... s. 452
- Typy forem dokumentárních filmů ..... s. 453
- Kategorická forma ..... s. 453
- Rétorická forma ..... s. 462
- Experimentální film ..... s. 470
- Typy forem experimentálních filmů ..... s. 472
- Animovaný film ..... s. 492
- Shrnutí ..... s. 504
- Kam dál ..... s. 504

část V Kritické analýzy filmů

kapitola 11 Filmová kritika: Vzorové analýzy

- Klasická narativní kinematografie ..... s. 513
- Jeho dívka Pátek* ..... s. 513
- Na sever Severozápadní linkou* ..... s. 518
- Jednej správně* ..... s. 524

Shrnutí narace	s. 136
Klasický hollywoodský film	s. 138
Narativní forma ve filmu <i>Občan Kane</i>	s. 140
Očekávání spjatá s vyprávěním v <i>Občanu Kaneovi</i>	s. 140
Syžet a fabule <i>Občana Kanea</i>	s. 141
Kauzalita v <i>Občanu Kaneovi</i>	s. 143
Čas v <i>Občanu Kaneovi</i>	s. 143
Motivace v <i>Občanu Kaneovi</i>	s. 146
Paralelismus <i>Občana Kanea</i>	s. 147
Vývojové vzorce v syžetu <i>Občana Kanea</i>	s. 148
Narace v <i>Občanu Kaneovi</i>	s. 149
Shrnutí	s. 152
Kam dál	s. 152

část III

Filmový styl

kapitola 4

Záběr: Mizanscéna

Co je to mizanscéna?	s. 159
Realismus	s. 159
Síla mizanscény	s. 160
Aspekty mizanscény	s. 162
Prostředí	s. 162
Kostým a maska	s. 166
Osvětlování	s. 172
Inscenování: pohyb a výkon	s. 180
Zblízka: Výbava filmového herce	s. 184
Jak to všechno dáme dohromady: mizanscéna v čase a prostoru	s. 190
Prostor	s. 194
Čas	s. 204
Narativní funkce mizanscény ve filmu <i>Frigo, oběť krevní msty</i>	s. 208
Shrnutí	s. 216
Kam dál	s. 216

kapitola 5

Záběr: Kamera

Fotografický obraz	s. 223
Tonální rozsah	s. 223
Rychlost pohybu	s. 226
Perspektiva	s. 229

Zblízka: Od monster k běžné realitě: CGI v trilogii <i>Pán prstenů</i>	s. 240
Rámování	s. 242
Formát a tvar rámu	s. 244
Obrazový a mimoobrazový prostor	s. 248
Úhel, rovina, výška a velikost rámování	s. 250
Pohyblivý rám	s. 258
Délka trvání obrazu: dlouhý záběr	s. 274
Funkce extrémně dlouhého záběru	s. 275
Dlouhý záběr a pohyblivý rám	s. 278
Shrnutí	s. 282
Kam dál	s. 282

kapitola 6

Vztahy mezi záběry: Strih

Co je to strih?	s. 289
Dimenze filmového střihu	s. 292
Kompoziční vztahy mezi záběrem A a záběrem B	s. 292
Rytmické vztahy mezi záběrem A a záběrem B	s. 298
Prostorové vztahy mezi záběrem A a záběrem B	s. 299
Časové vztahy mezi záběrem A a záběrem B	s. 300
Kontinuální střihová skladba	s. 304
Prostorová kontinuita: pravidlo osy	s. 304
Kontinuální střihová skladba ve filmu <i>Maltézský sokol</i>	s. 308
Kontinuální střihová skladba: finesy	s. 314
Další finesy: překročení osy akce	s. 318
Příčny strih (křížový strih a paralelní montáž)	s. 318
Časová kontinuita: pořádek, frekvence a trvání	s. 322
Zblízka: zesílená kontinuita: <i>L.A. – přísně tajné</i> a současné střihové postupy	s. 324
Alternativy ke kontinuální střihové skladbě	s. 328
Kompoziční a rytmické možnosti	s. 328
Prostorová a časová diskontinuita	s. 330
Funkce diskontinuální střihové skladby: <i>Deset dní, které otřásl světem</i>	s. 336
Shrnutí	s. 341
Kam dál	s. 341

- Síla zvuku** ..... s. 347
- Základy filmového zvuku** ..... s. 350
- Vlastnosti vnímání zvuku** ..... s. 350
- Výběr, úprava a kombinace** ..... s. 352
- Dimenze filmového zvuku** ..... s. 359
- Rytmus** ..... s. 360
- Věrnost** ..... s. 362
- Prostor** ..... s. 363
- Zblízka: Mimoobrazový zvuk a optický hlediskový záběr: Předávka peněz ve filmu**
Jackie Brownová ..... s. 366
- Čas** ..... s. 375
- Funkce filmového zvuku:**
Dokonalý trik ..... s. 380
- Přenesení lidí** ..... s. 381
- Za zvuků kouzel** ..... s. 382
- Vizuální a auditivní ozvěny** ..... s. 383
- Dva deníky** ..... s. 384
- Naznačení tajemství** ..... s. 386
- Úvod filmu** ..... s. 387
- Shrnutí** ..... s. 390
- Kam dál** ..... s. 390

- Pojetí stylu** ..... s. 397
- Filmař a styl** ..... s. 397
- Divák a styl** ..... s. 398
- Jak analyzovat filmový styl** ..... s. 399
- První krok: určit organizační strukturu** ..... s. 399
- Druhý krok: určit charakteristický postup** ..... s. 399
- Třetí krok: vypracovat vzorce postupů** ..... s. 400
- Zblízka: Filmový styl ve filmu**
Aní stín podezření ..... s. 402
- Čtvrtý krok: navrhnout funkce charakteristických postupů a vzorce, které je vytvářejí** ..... s. 406
- Styl ve filmu** *Občan Kane* ..... s. 407
- Shrnutí** ..... s. 418
- Kam dál** ..... s. 418

- Jak porozumět žánru** ..... s. 423
- Definice žánru** ..... s. 423
- Jak analyzovat žánr** ..... s. 425
- Dějiny žánru** ..... s. 426
- Zblízka: Současný žánr: kriminální thriller** ..... s. 428
- Společenské funkce žánrů** ..... s. 433
- Tři žánry** ..... s. 434
- Western** ..... s. 434
- Horor** ..... s. 436
- Muzikál** ..... s. 440
- Shrnutí** ..... s. 445
- Kam dál** ..... s. 445

- Dokumentární film** ..... s. 449
- Co to znamená dokumentární film?** ..... s. 449
- Typy dokumentárního filmu** ..... s. 450
- Hranice mezi dokumentárním a fikčním filmem** ..... s. 452
- Typy forem dokumentárních filmů** ..... s. 453
- Kategorická forma** ..... s. 453
- Rétorická forma** ..... s. 462
- Experimentální film** ..... s. 470
- Typy forem experimentálních filmů** ..... s. 472
- Animovaný film** ..... s. 492
- Shrnutí** ..... s. 504
- Kam dál** ..... s. 504

- Klasická narativní kinematografie** ..... s. 513
- Jeho dívka Pátek** ..... s. 513
- Na sever Severozápadní linkou** ..... s. 518
- Jedne správně** ..... s. 524

Narativní alternativy ke klasické kinematografii ..... s. 530

U konce s dechem ..... s. 530

Příběh z Tokia ..... s. 536

Chungking Express ..... s. 542

Dokumentární forma a styl ..... s. 548

Muž s kinoaparátom ..... s. 548

Tenká modrá čára ..... s. 552

Forma, styl a ideologie ..... s. 559

Setkáme se v St. Louis ..... s. 559

Zuřící býk ..... s. 566

Dodatek: Jak psát kritickou analýzu filmu ..... s. 572

Příprava na psaní ..... s. 572

Uspořádání a psaní eseje ..... s. 574

Shrnutí ..... s. 578

Představy a realita v *Králi komedie* ..... s. 578

Kam dál ..... s. 582

část VI

Dějiny filmu

kapitola 12

Filmové umění a dějiny filmu

Raná kinematografie, 1893–1903 ..... s. 588

Rozvoj klasického hollywoodského filmu, 1908–1927 ..... s. 590

Německý expresionismus, 1919–1926 ..... s. 596

Francouzský impresionismus a surrealismus, 1918–1930 ..... s. 599

Impresionismus ..... s. 599

Surrealismus ..... s. 602

Sovětská montážní škola, 1924–1930 ..... s. 604

Klasický hollywoodský film po příchodu zvuku ..... s. 608

Italský neorealismus, 1942–1951 ..... s. 611

Francouzská nová vlna, 1959–1964 ..... s. 614

Nový Hollywood a nezávislá filmová tvorba ..... s. 618

Hongkongský film 80. a 90. let ..... s. 623

Kam dál ..... s. 627

Poznámky překladatelů ..... s. 634

Slovník vybraných pojmů ..... s. 640

Rejstřík ..... s. 647